

ПИЈЕМОНТ

Директор: Бранко Божовић

Оснивач: ЉУБОМИР С. ЈОВАНОВИЋ

Уредник: Коста М. Луковић

Немачка и мир

Руска офанзива присилила је немачке политичке кругове да мисле о скором закључењу мира. Из страха да им се мир на добош не издиктира ако буду до краја упорни, Немци су почели чинити у Америци живу агитацију за мир.

Нису само неуспеси на бојном пољу разлог што Немачка жели мир; читав низ дубоких и неотклоњивих узрока гони Немачку да прва пружи руку својим противницима. Неке од тих узрока вредно је нарочито нагласити.

Пре свега Немачка је овим ратом претрпела страховите економске губитке. Познати економист Волф објавио је, пре кратког времена, износ ратних трошкова Немачке. Он је израчунао да сваки немачки војник стаје дневно 8-50 дин. Укупни трошкови на војску стају Немачку сто педесет милиона динара дневно. До сада, Немачку рат кошта преко дванаест милијарди динара. Кад се овоме додаду економски губитци, који долазе услед смањених државних прихода и застоја у свима гранама привреде, онда се може имати јасна слика економско-финансијске беде, која је почела да притискује народ од преко седамдесет милиона душа.

Поред економских губитака, Немачка је претрпела, и сваког дана има све веће, губитке у људима. Један добро обавештени немачки лист тврди, да су Немци за ова три и по месеца ратовања избацили из строја 1,500.000 људи, од којих је само погинулих најмање 300.000. Последица оволиких губитака је — огорчење и војника и грађана немачких.

Још једна опасност постоји за Немачку ако буде ишла до краја у своме јогунству. То је оскудица у животним намирницама. Пошто су Енглези затворили све водене путеве

којима би Немци могли из неутралних држава да догласе жито и остале најнужније намирнице; и пошто Немачка, као индустријско-трговачка земља, не производи довољно цереалија за исхрану својих становника — то није ни мало претерано тврђење руских и енглеских листова, да је глад већ закуцала на врата моћне Германије.

Побројане околности наводе на закључак, да ће Немачка, нижући пораз за поразом и притиснута економском бедом, морати да убрза агитацију за мир, како хирурзи Тројног Споразума не би, касније, ампутирали и сувише много делова од њене колосалне труphine.

Из бојне линије

Жуљи га!

За време најжешће борбе на Круњу. Један војник скинуо цокулу и барата нешто по њу.

— Шта то радиш? — пиша га командир чете.

— Жуљи ме, господине капетане, па намештам да ми буде згодније.

— Па зар сад нађе? — пиша командир љушито.

— Па после нећу имати кад. Ево још мало па ћемо на јуриш, а бојим се, ако ме жуљи цокула да не изостанем.

Топ од 42 сантиметра

— Почини да показује своје рђаве стране.

Као сви топови великог калибра, тако и чувени немачки топови од 42 сантиметра имају ту ману, што не могу да избаце велики број метака. После извесног броја метака топовска цев прска.

Та фаза прскања цеви изгледа да је наишла на немачке тешке топове. Копенхашки листови јављају, да је на немачким позицијама експлодирао један топ од 42 сантиметра.

Последице експлозије биле су ужасне. Сва послуга код топа побијена је, а сем тога и 25 војника који су се налазили у близини. Комади топовске цеви зарили су се дубоко у земљу, ископавши испод топа огромну јаму.

Краткотрајну славу имала су та чудовишта.

Гладна војска

— У аустријској и немачкој војсци влада глад.

Аустријски војници, који су заробљени у последњим борбама са Русима, причају да у немачкој и аустријској војсци влада ужасна глад. Аустријски војници отказују послушност немачким официрима, а немачки аустријским.

Аустријски војници су изнурени глађу и лишени су најнужнијих потреба. Немачка управа, која има за задатак да снабдева аустријску војску с храном у Пољској, оставила је аустријску војску да гладује.

Времена се мењају...

— Како „Данцеров Војни Лист“ пише о Србији и Русији после аустријских пораза?

Ко је пратио аустријску штампу за последњих неколико година, могао је одмах приметити, да у рогошењу према Србији прву реч води орган пок. Фрање Фердинанда „Данцер'с Арме Цајтунг“. Кад је требало напасти Србију, а нарочито српску војску, тај је лист осипао клевете најниже врсте. Али, времена се мењају.

Сад званични „Данцеров Војни Лист“ о с у њ у је тон, који један део штампе узима, кад говори о Србима. Ти листови упорно проносе гласове, да је српска војска деморалисана, да нема провијанта ни муниције, да српска артиљерија не ваља ништа.

— У ствари пак, — вели лист, — велики део наших корпуса бори се дан и ноћ без одлучног успеха са српском војском, која показује несавладљиву енергију.

— Још је мање симпатичан тон, којим ти листови пишу о Русима. Они Русе не називају друшше него „московске хорде, који нису способни да се боре ма за коју праведну ствар“.

— То је неправедно, — завршава „Данцеров Војни Лист“. — Руска је армија добро вођена, одлично снабдевена, и у њој нема ни трага од некадањих злоупотреба.

Добар знак

— Одржаће се скуп Међународног Агрикултурног Удружења

Ратнички дух, који је обузео немачке социјалисте, и патриотско одушевљење француских социјалиста, показали су банкротство међународног антимилитаризма.

У овој ужасној бури, у којој се налази сада Европа, и која дохвата крајњи исток, интернационални односи су претрели једну врсту парализе.

Стицајем догађаја народи су се раздвојили. Велики трговачки интереси појединих народа, из мене идеја, финансиски послови, све је то заустављено овим ратом и сведено само на однос између зараћених страна и неутралних држава.

Једино Енглеска, будући го подар на мору, доминира трговачким путевима и даље показује активност у овоме делокругу.

У овоме сукобу интернационалних идеја и посл ва, једна се само установа одржала и продужила рад. То је међународно удружење за агркултуру.

Ма да је већи број његових чланова отишао у рат, ипак је удружење продужило свој рад. Стални одбор, састављен од делегата сви земаља, држаће своју седницу 31. октобра. То је добар знак за будућност.

Извесно је да ће бити заступљене и зараћене државе: Русија, Енглеска, Француска, Јапан, Немачка, Аустрија и Србија.

То показује да се подударују интереси земљораднички и да су ван крвавих ратова, који су претрели толико разних народа.

Ситуација

— Кратки извештаји са свих бојишта.

Београд, 28. октобра.

На нашим фронтима није било знатних промена.

У Источној Прусској Руси су потисли немачку аријергарду код Млаве. Десно крило руске полске армије продрло је већ у Немачку код Плешена. Немци журно евакуишу Пољску. — У Галицији су Аустријанци принуђени да се, са великим губитцима повуку, јер им руско напредовање на левој обали Висле доводи леви бок у опасност.

На левом француском крилу напрегнутост је мало попустила. Савезници су на тој страни предузели успешну офанзиву. На центру и десном крилу Французи утврђују важније позиције, које су недавно заузели: источно од Соасона, висораван Врењи и око Вердена. Примећује се, да Немци повлаче један део својих трупа.

Сигуран барометар

— Вредност немачког новца на америчком тржишту

Јављају из Вашингтона, да су велике америчке банке нарочито оне, које имају велики међународни обрт, добиле уверење, да економско стање Немачке није тако сјајно, како се стално тврди са званичне и приватне немачке стране. У Њу-Јорку је курс немачким маркама, упоређујући са курсом пре рата опао за четири процента, док је курс енглеским фунтама стерлинга порастао. Вести, које стижу из Европе, потврђују да је Немачка преплављена немачким новцем. Војни зајам је покривен великим делом новцем из штедионица. Индустријски послови, изузимајући фабрике, које раде за војску, престали су.

Стазе смрти

Од Калварије до Песочне на линији од 25 километара водиле су се крваве борбе, већим делом по шумама. Немци су шуме претварали у тврђаве и засевши у њих заривали се у земљу, кријући се као кртице у мрежи опкопа међу дрвећем, одакле су их морали истеривати вишедневном топовском ватром.

Идеш по тим шумама и видиш, да Немац и рат води с рачуном, и не сматра га за танмичење између брзине, случаја и храбрости. За њега рат није витешки турнир, где се сваки труди да се лично одликује. Немац рат сматра за тежак и заморан посао. Он се труди да с пута уклони све што му смета и то с највећим успехом а најмањим губитком снаге. Он се и извештио. Не показује јунаштво, него се труди на све могуће начине, да што брже

и успешније уклони препреке. Немац мисли само на једно: да што боље оштети непријатеља, а да што дуже сачува своју снагу за рад, кога ће бити и сутра и прекосутра. То се мора имати у виду. Иначе не разумевајући правилно психологију немачког рата ми не можемо правилно оценити свог опасног противника. Код нас, на пример, многи тврде, да Немац не дочекује бајонетски напад, те су склони да га сматрају за страшљивца. Али како да су кукавице! Тада нас рат не би стао тако тешких људских жртава, као што стаје сада. О страшљивости Немаца треба престати да се говори једном за свагда, јер је то и лудо и нетачно, а што је главно, може нас тешко обманути.

Немац се бори жестоко, а у својој земљи, кад будемо ушли у Немачку, бориће се још жешће. Али борећи се жестоко у смислу упорности, Немци се боре штедљиво. Где год је могуће они штеде жи-

вот. Не из кукавичлука, него из економије: за упорну борбу потребно је много бораца. Рат ће дуго трајати и не треба шале ради губити људе, инструменте рата. Зато немачки рат и јесте поглавито рат укопавања. Наступају ли или одступају, стално се укопавају.

— Што се боље укопаш, то се боље сакриваш и више шкодиш непријатељу — веле Немци.

То тврди свака немачка позиција, а особито шумска утврђења. У свакој је шуми ивица на оној страни, где ће наићи Руси, избраздана појасевима шанчева. Први је ред дубље у земљи, други са насипом од један и по до два аршина, тако да је палба ишла као по спратовима.

С друге стране шуме протежу се руски опкопи. И ту има опкопа за човечиј раст, за пола раста и да се може само лећи. На неким се местима опкопи преплићу. Добије се права каша од шанчева: једни иду овамо, други онамо,

трећи попреко. Види се, да су они, што су се овде борили сад наступали, сад одступали, па опет пошли напред и снажно прилазили непријатељу.

Таква се каша од ровова нарочито згушњава на пољанама између суседних шума. Између две три шуме нађе се велика пољана, која их раздваја и која је сва обрађена. У једној шуми Немци — у другој наши. Понекад по таквом пољу непријатељи су се носили и по три пута. Зају они с бока, укопавају се, покушавају да ударе на незаштитено место, с бока. Само овде, између опкопа, може невојник разумети зашто је зобилажење опасно и зашто непријатељ бежи, кад на њ ударе с бока, са стране. Опкопи су изривени као брдашца и крију непријатеља на дужини од две, три хиљаде метара. Пред вама су само брежуљчићи и грудобрани. Ако су непријатељи зашли с бока, пред вама су два дугачка јендека: уђи у њих и пуцај до миле

воље. Зато на пољанама, на кривинама нападачких линија криве се и линије опкопа. Такве су кривине радиле и једна и друга страна у два разна маха: прво су Немци ишли ка Варшави, затим смо их ми гонили на траг. Онај, ко се разуме у опкопима, може да добије слику борбе. Ево дубоких шанчева са грудобранима: Немци. Немац је себи ископао добар заклон. Пред њим на крају шуме опкопи су разбацани: за двојицу, шапац за петорицу, за једнога. Полукружно, право, непрекиданим линијама. То су наши, истеравши Немце из једне шуме морали да прилегну на другом крају, кад су Немци побегли у раније спремљене опкопе у другој шуми. Дели их пољана од хиљаду метара. Место је откривено, — не можеш претрчати: обориће ако хоћеш и читав пук из пушака и митраљеза. Појединци истрчавају напред. Искоче двојица, тројица, онде, овде, на средини. Потрче погнути, па на

Немачка не плаћа више своје дугове изван својих граница. И то је натерало стране банкаре да обуставе давање кредита Немачкој.

Ма да је њујоршка пијаца затворена, ипак финансијски кругови подижу таксу државним артијама Тројнога Споразума, због тога што је њихова победа несумњива. Све то показује, како јављају из Вашингтона, да је у интересу Северо-Америчких Држава да се победе Аустријанци и Немци и да се сломије немачки милитаризам.

Бугарска неутралност

— Турска није сигурна од стране Бугарске. —

Према вестима из Цариграда, тамошњи бугарски посланик изјавио је да ће Бугарска остати неутрална.

„Утро Русији“ има извештај из Софије, да је пре неколико дана руски посланик имао дужи разговор са Радославом и министром војним, Фичевом.

Они су тврдили да не постоји никаква војна конвенција између Турске и Бугарске. Радослав је на крају рекао:

— Бугарска неће ништа радити без одобрења Русије.

Дарданели

— Поморски значај Дарданела. —
— Је ли могућан пролаз савезничке флоте кроз Дарданеле? —

Може се предвидети, да ће Тројни Споразум предузети све могуће мере, да што пре продре кроз Дарданеле и да тако примора Турску на попуштање. У осталом, руска политика је од вајкада тежила, да оствари слободан пролаз кроз Дарданеле.

Да ли се кроз ове мореузе може да прође? Ово је питање неколико пута постављано и дискутовано, али се на њ ипак не може категорички одговорити.

Насилан пролаз кроз Дарданеле извела је 1770. године руска флота под командом сир Цона Елфистона. Тада је одбрана била слаба, пошто је домаћа тадашња флота био много мањи него данас. Али ваља имати на уму, да је и руска ескадра била према томе слабије наоружана, па ипак је успела да се провуче кроз Дарданеле.

Земљу. Лежи и копа. Изрио је гомилицу испред главе, копа с бока, испред себе; већ је цео ушао у земљу. Немац сече куршумима, олово звижди изнад тебе. Чини ти се над твојим леђима, па би хтео да све дубље улазиш у земљу. Лопатица само ради. Урио се човек за аршин у земљу, клекнуо на колена и сам почиње да шиба Немце оловним бичем:

— Чувај се, прико.

За први пут истравају други, десетине, читави низови. Потрче, па прилегну. Укопавају се. Погледаш, већ су сви на пољани. Стопина бичева шиба Немце у шуми. Тамо су постали обазривији, пуцају ређе, те им палба није јакна и бију нам изнад главе. Олова лети много, а од стотине зрна тек ако једно погоди. Није сам Наполеон, војни стручњак, узалуд рекао:

— Да би убио једног непријатеља, мораш на њага избацити толико олова, колико је он сам тежак.

данеле, благодарећи томе, што су форови били ретки и што су утврђења била у рђавом стању.

Мореуз на свом уласку није шири од 4 километра. Веома старе фортификације, али ипак направљене за време рата са Италијом, а тако исто и недавно, — бране улаз код Седил-Бара и Кум-Калеа. Даље, на северу и истоку пут се сужава непрестано, док се не сузи на 1600 метара. Ту се налазе положаји Чанак-Колеси и Нагара, где је од триполитанског рата монтирано много тешких топова.

Сем тога, морске струје непрестано мењају јачину, тако да флота не може да прође кроз мореуз са истом брзином. Сем тога, као што се зна, по свом мореузу су Турци разбацали мине.

Још се памти смело предузеће једне италијанске флотиле, која је за време турско-италијанског рата покушала да се пробије кроз Дарданеле. Она је са много храбрости и вештине успела да продре до Чанак-Калеси, али тамо је наишла на неку врсту барикаде од гвоздене жице.

Једва се избавила са великим губицима.

Ово сјајно поморско дело, јединствено у аналима модерне морине, изазвало је опште дивљење.

Да ли би тако исто било и данас? Ми ипак мислимо, да би савезничка флота, благодарећи комбинованој акцији, успела да прође кроз Дарданеле, нарочито ако би савезници у даном тренутку могли да искрцају сувоzemне трупе на обале Мале Азије и Црног Мора, те да изведу истовремене нападе са мора и сува.

У сваком случају нисмо далеко од решења овог питања.

Међу социјалистима

— Сазив међународног социјалистичког конгреса —

После дугих преговора холандски су социјалисти успели, да добију пристанак свих европских социјалистичких партија, да се сазове међународни социјалистички конгрес, који ће бити ове године у Амстердаму.

Од немачких социјалдемократата биће представљена и већина, која је у Рајхстагу гласала за војне кредите, тако и мањина, која је била против; делегати ће бити Ледебур, Фон Хази и Липерт. Енглези ће заступати Магдоналд и Кајер-Харди, Французе Гед,

А како би другојаче? Погледаш ли мало боље, да би га добро нанишанио, већ ти пошље зрно. Хоћеш да нанишаниш једног што трчи, он је већ легао. Уместо њега бежи на сто метара други. Пушка само игра у руци. Игра од узбуђења, скаче од брзог мењања нишана.

Наши, који су се укопали на другој линији у пољани, не могу дуго да леже. Сви су нервозни, више не владају собом. Расположења се мењају и могу да буду разна. Да би се ослабио утицај звиждања танади, официр бодри. Шали се:

— Гле, молим те, па ви ћете децо, овде заспати тако лежећи. Зар смо ми пасуљ, па да лежимо на трбуху? Напред, јунаци!

Опет претрчавање. Сад већ сто и нешто више метара под носом непријатељу. Тамо, иза дрвећа, чује се команда. Русе су се замориле, лактови бриде, а лопата, као чунак на разбоју, лети и лети. Али сад се не можеш много

који је добио одобрење својих другова у кабинету. Од Руса ће учествовати Плеханов. Мисли се да ће доћи делегати из Јапана и Северне Америке.

Осујећен преврат

— Науспели покушај португалских монархиста —

Италијански листови имају из Лисабона вест, да је ноћу између 20. и 21. октобра откривен у Лисабону и унутрашњости покушај устанка, који су монархисте хтеле извести. Пресечене су биле све телеграфске везе, покварена је на више места пруга. У Мафри, Сантарему и Браги стање је било врло озбиљно, али се на крају успело да се устанак угуши.

Похапшено је неколико стотина лица, међу којима и познати монархиста Омен Христо, директор листа „Рестуракао“.

Држи се да су покушај устанка изазвали немачки агенти, да би на тај начин спречили Португалију да узме учешће у европском рату.

РАТНЕ ОПЕРАЦИЈЕ

— После великих савезничких победа. —
(Из „Журнал де Балкан“)

Прва је последица руске победе код Варшаве обновљена снажна офанзива на целом фронту, и то како у Источној Прусској тако и у Руској Пољској и у Галицији.

Према томе повлачење Немаца у Пољској продужује се, њихови су напори, да Русе задрже, пропали, и они су морали напустити и Лођ. Евакуација Лођа доказује да је пораз Немаца много тежи но што се мислило првих дана.

На северу су, у Источној Прусској, према вестима агенције „Весник“, битке обновљене, а нарочито у околини Бакаларјева. И Руси су победили.

Што се Галиције тиче, руска је офанзива имала великих успеха. Руси су поново заузели варош Стриј (после бораба нечувене жестине, а Стриј је сасвим близу Карпата. С друге пак стране трупе, нагомилане иза утврђења Пшемисла, приближују се граду, да би га нападе, и овога пута оне ће га, на овај или онај начин, и освојити. Ми смо већ истакли све значење што га има ово утврђено место за Русе; поновимо, да је пут за Краков после пада

Пшемисла отворен као и путеви преко Карпата.

На западном се војишту, на северу, у околини Изера и канала Ипрског, исто тако као и југо-западно од Лила, продужују огорчене битке.

Немци чине надчовечне напоре, да дођу до Динкерка и Калеа. Да ли ће доћи до њих? Може бити, али то неће бити ни у колико успех за њих. У осталом, они се неће моћи дуго онде ни задржати.

Са нашег ратишта

ПОРАЗ АУСТРИЈАНАЦА КОД СМЕДЕРЕВА

Београд, 28. октобра

Команда Одбране Београда саопштава нам: Јуче око три часа у јутру непријатељ је почео пребивати трупе на нашу обалу код Смедерева. До подне је пребацио шест батаљона и три митраљеза. Са нашим трупама вођена је борба на Пилици до 2 и по часа по подне, када је предузет контра-напад наших трупа, који се завршио у 4 по подне потпуним непријатељским поразом.

Од пребачених непријатељских батаљона мањи је број претеран преко Дунава, а већина је заробљена или погинула. Заробљено је око 1800 војника и 6 официра, међу којима је и један пуковник. Заробили смо и два митраљеза.

Наши су губици веома мали.

Краљ Алберт

— Беспремерна владарска хладнокрвност. —

Из белгиског главног стана јављају, да се пре неколико дана краљ Алберт само чудом спасао од смрти. У борбама у Фландрији једна непријатељска граната експлодирала је на десетак корака од њега, смртно ранила његовог ађутанта и два официра главног штаба.

Краљ је остао потпуно хладнокрван и, пошто се набринуо да се рањени сместе у болницу, продужио је да руководи нападом на Немце.

Далматинска обала

— Ко треба да господари јадранским приморјем? —

Питање о далматинској обали врло живо претресају руски и италијански листови. Изазвана писањем италијанских листова, који, у својем националном егоизму, захте-

вају да јадранско приморје припадне Италији, петроградска „Рјеч“, орган познатог србофоба П. Н. Миљукова, пише:

„У Италији се осећа све јачи покрет за активнију политику, исто као год и у Румунији. У току прошле недеље сасвим се одређено говорило у Италији о окупацији Валоне, а у Румунији мање одлучно о заузимању Буковине. Против Италијане намере немамо шта поменути, јер се том одлуком пањња Италије уклања од обала Словенске Далмације. Мора се нарочито водити рачуна и о томе, да се чак и у савезној француској штампи („Le Temps“) указује на Далмацију као на остварљив циљ и предмет италијанских компензација. Наши дипломати требало би да за времена предузму мере да се у томе случају не би поновила историја Кавале. Далматинска обала треба да припадне Србима и Хрватима: то мора бити и због задовољења њихових оправданих

тали митраљези, експлодирале стотине шрапнела, а сада је све тихо и мирно. На десетину километара зелене се свежи замишљени борови. Међу њима густе, поцрвенели храстови, јасним златом пожутеле старе брезе. Негде у близини чу се усамљен пуцањ, који се учини тако дивал, немесан.

— Шта је то?
— Шумар је пуцао, — објасни ми вођа кроз шуме. Сигурно је гађао коју тицу.

Ја и мој вођ ишли смо кроз шуму и од недавних бојева видели смо само дуге линије јамица и шанчева, и гомиле остатака немачке и руске крваве капе и торбе, кошуље исцепане на траке, Ево између пешчаних шанчева свежег гроба. На њему је крст од младе брезе, мали, бео, некако чист. Дечји. Поред гроба, у јами, сложено је једанаест платнених торби. Њих су носили њихови господари, који су овде погинули. Зашто баш овде?.. Осврћем се на

све стране, — на десет корака, једна залутала граната скрхала је врх бора и распрснувши се, убила једанаесторо браће. Торбе су биле празне. Из њих извађена писма још нису стигла да се разлете, него су лежала унаоколо. На њима су печати Олоњешке, Псковске, Тамбовске, Иркутске губерније. Има и са Кавказа. Из Казана Пархедину Шарофогдинову. Једно је писмо без коверте. Киша га је уквасила и умрљала песком. Неписмено. То пише млада жена:

— Мили мој, муже, Вањечка! Нисам ни годину дана проживела с тобом, а тебе су ми узели у војску. Ти си сад у рату, Вањечка. Писао си, да ће се рат ускоро завршити. Драги Вањечка, сумњам. Мили, љубљени муже, зар ћу се с тобом за навек растати? Зар те више нећу видети, Вањечка? Зар неће доћи онај тренутак у животу, кад ћу ја бити опет уз тебе? Драги Вања, много сам мислила. Срце ми се стегло као у

тежни, као и због преуређивања Балканског Полуострва на чисто етнографским основама“.

Руско-турски рат

— Неуспела турска офанзива. —

Париз, 27. окт.

Саопштење врховне команде кавкаске војске:

26. октобра у расвјат, борба близу Кеприкени поновила се новом снагом, кад је непријатељ упутио своје трупе концентрисане у пределу Ерзерума, које су опет биле појачане гарнизоном из овог утврђеног места. Судаћи по начину акције и према другим прикупљеним обавештењима, немачки официри командују Турцима. После подне борба је нарочито постала упорна, кад су Турци поткрепили своје претходнице новим свежим трупама. Међутим њихов покушај, да опколе једно наше крило, пропao је. Захваљујући храбрим нашим трупама могли смо у вече, кад се борба утишала, задржати све што смо били освојили. Једна наша колона докопала се позиција Караклиса и Абазелкерепска.

25. и 26. октобра непријатељске крстарице појавиле су се на обалама Кавказа.

Дневне вести

Долазак посланика

Јављају нам из Ниша, да је велики број народних посланика већ стигао у Ниш.

Сутра и прекосутра посланички клубови појединих странака држаће седнице, на којима ће решавати о својој држању у Народној Скупштини.

За наше браниоце

У одбор за прикупљање топле одеће за наше браниоце за кварт теразијски ушли су:

Прва група: г. Велимир Марковић, парох београдски, г-ђа Александра Голубовићка, учитељица у пензији и г-ђица Видосава Јовановићева.

Друга група: г. Миомир Миленовић, уредник „Политике“ и г. Аца Крстић.

Отпочели су по својим реонима прикупљање ствари и

кљештима, а на њему лежи тешки, претешки камен, одкад сам се с тобом растала, Вањечка, мили мој. —

Прочитао сам то писмо и опет ме је нешто повукло ка сиротном гробу код опкопа. Као живоме, гласно сам прочитао Вањечки писмо од његове жене. Ископао сам у песку од гроба дубоку рупу и у њу сам зарио писмо. Нека и оно лежи са „Вањечком“.

— И за ово ће писмо одговарати Виљем пред Правдом Света, — прошло ми је кроз главу. За тај Вањечкин гроб. За те бескрајне сузе, које ће сваке ноћи обливати младу удовицу, која ће узалуд чекати свог драгог Вањечку.

Дође ми да, место жене пољубим Вањечку. Спустих се на колена пред гробом и усрдно пољубих хладни и мокри песак гроба:

— Збогом, Вањечка!

ПО СЕЛИМА.

Усред поља, између шума налазе се села. Једно, друго, треће,

новчаних прилога за наше ратнике и браниоце Београда и околине. Са задовољством констатујемо, да се грађанство с највећом предусретљивошћу одазива лепим приложима свима члановима и по свима квартовима.

Нови посланик

На место г. Николе Протића, народног посланика, који је изабран за председника општине рипањске (округ београдски), долази г. Милутин Трифковић, економ из села Борка.

Пензионисан

Г. Љубомир Рајић, члан Управе Града Београда, пензионисан је.

За наше сиромашне ратнике

Моле се становници Дунавскога Краја, у колико су још остали у Београду, да своје прилоге Одбору за прикупљање топлога одела за наше сиротне ратнике доносе или шиљу у Капетан-Мишину ул. бр. 18, председнику пододбора за тај крај г. Јовану Миодраговићу, професору у пензији, где ће и признанице добити.

Ако би се ко и од оних, који нису у Београду, сетио и могао што да пошље, одбор би му још више био захвалан, заједно с оним дичним ратницима нашим, који им бране домове и Отаџбину и за које се ово и купи.

Возови у позадини

— Најновија одлука Железничке Дирекције —

Према одлуци Дирекције Српских Државних Железница за сада ће саобраћати на пругама у позадини само по један мешовити путнички воз у овом правцу, и то:

1) Између Ниша и Цариброда: воз 222 полази из Ниша у 8 часова јутра, стиже у Цариброд у 12 часова и 51 мин. по подне; воз 221 полази из Цариброда у 2 часа 20 мин. по подне, стиже у Ниш у 6 часова 43 мин. у вече;

2) Између Ниша и Скопља: воз 150 полази из Ниша у 5 часова 43 мин. по подне, стиже у Скопље у 5 часова у јутру; воз 121 полази из Скопља у 7 часова 10 мин. у вече, стиже у Ниш у 5 часова 1 мин. јутра;

3) Између Скопља и Ђевђелије-Гуменце:

воз 1148 полази из Скопља у 6 часова 14 мин. у јутру, стиже у Гуменце у 2 часа 40 минута по подне;

воз 1121 полази из Ђевђелије

сва су слична. Око њих и сред њих, по улицама, уздуж и попречно шанчеви, оградe, жица. Од кућа су неке разрушене, друге изгореле, с трећих су гранате скинуле кровове и димњаке.

Куће које су остале читаве, опустеле су. Сви сељаци причају исто:

— Немци су све појели. Развалили су подруме, амабаре, чардаке и све покупили. Рубље и хаљине су однели, стоку нисмо успели да сакријемо у шуми, па су је Немци отерали собом.

— Јесте ли Немци сасвим отерали? Неће више доћи? — брижно питају сељаци. — Боље да сами дохватимо виле, него да нам опет дођу.

— Што се они називају културним људима? — запитоа је неки, који је, види се, читао новине.

Поља и шумарци у околини села местимице су изривени гранатама. Нарочито где су циглане. Ако где стрчи димњак, — Немци мисле да је то сигнална тачка. У-

у 11 часова 52 мин. пре подне, стиже у Скопље у 6 часова 2 м. по подне;

4) Између Скопља и Митровице: воз 1122 полази из Скопља у 5 часова 15 мин. у јутру, стиже у Митровицу у 11 часова 1 мин. пре подне;

воз 1221 полази из Митровице у 12 часова 56 мин. по подне, стиже у Скопље у 6 часова 20 мин. у вече.

Прилози од псовке

— Досетљивост једног командира ескадрона. —

Да Срби прилично изобилују псовкама позната је ствар. Нарочито за време рата оне су и у редовима официра и у редовима војника постале готово неопходне.

Један коњички официр, руски ђак, који је командир ескадрона, а познат, опет, као велики противник псовке, решио се да је, ако не у целој српској војсци, а оно бар код својих водних официра, сасвим искорени. Ево, шта је он радио.

У менаџи ескадрона, у којој су командир и пет водних официра, командир је забранио да се за време обеда употребљава псовка. Он је предвидео за сваког оног официра, који за време ручка или вечере псује што год или изговори у опште какву зазорну реч, казну од 0.20 дин. Приход од овога, по наредби командирској, има се уступити. Српском Црвеном Крсту.

И, за време првог ручка после ове издате наредбе командирове, Српском Црвеном Крсту пало је прилога 36.80 дин.; што значи избачено је које псовки које погрдних речи 184. Сам командир приложио је тада 3.40 дин., или изговорио је 17 забрањених речи.

После овог првог опита, командир је се својим официрима решио, да се новац од ове казне пошље Црвеном Крсту кад он буде представљао суму од 200 динара.

Изгледа, да тај дан, и поред бојазни од овако драконске казне, неће бити далеко!

Кроз Београд

— Репортерске белешке. —

БЕЗБЕДАН ПОДРУМ И БЕЗБЕДАН СТАН.

Један газда имао у центру вароши стан са две собе и кујном. Тај стан није хтео нико да узме под кирију зато што је кроз влажан. Једино што је било до-

хвате нас и кољу. Прође дан, два, три, а све је унаоколо било и остало пусто.

— Ето тако су напразно покљали нас и сва околна села, — показивао ми је такво једно поље један сељак, коме су Немци кућу спалили, стоку отерали а сина одвели на кулук, да им копа шанчеве.

— Тешко ми је било на згаришту, — објашњава ми он своје невоље, — и ја сам отишао у поље, где су се тукли. Да гледам. А можда, мислим у себи, може и на мене наићи који куршум. Боље је то него такав живот. Попнем се на неку ограду, да боље видим, а они одмах дотрче. — Ти си шпиун, ти Русима дајеш знакове. — Одведу ме свом ђенералу. Неки дебелко. Лежи у домаћој хаљини на дивану у кући католичког попа.

— Је си ти шпиун? — пита.

— Тебе ћемо одмах стрељати.

— Можете од мене и чорбу скувати, — кажем ја.

бро у том стану, то је подрум на сводове.

Првих дана бомбардовања, кад је свет почео да се склања по подрумима, газда од стана зелепио је на капији своје куће следећу објаву:

„У истој кући издаје се здрав и удобан подрум под кирију. Подрум је на сводове и безбедан. — Упитати у истој кући.“

На несрећу, неколико дана по том, граната удари у исти подрум и оштети га, док је горе кућа остала читава.

Али то газду ни најмање не збуни. Одмах сутра дан освану на истој кући следећа објава:

„Здрав и безбедан стан једаред већ оштећен од бомбардовања, издаје се под кирију.“

Н.З. Ниједна кућа која је већ једном ударена гранатом, никада није по други пут била бомбардована.“

Аутентично. Обе објаве имале су прописну таксену марку.

— др. —

Ратне ситуације

Према извештајима који су стигли, Франсоа, командант првога немачког корпуса, постављен је за команданта источне пруске армије.

Како јављају руски листови, Немци граде лађе новог типа: — средина између подводне лађе и торпедњаче. Ови нови бродови употребљаваће се за гоњење и уништавање подводних лађа.

ТЕЛЕГРАМИ

Неутралност Данске

КОПЕНХАГЕН 23. окт. — Министар спољних послова изјавио је: Да је његова влада због ступања у рат и Турске одлучила да саопшти зараћеним странама, да ће Данска и даље остати строго неутрална.

Анексија Кипра

АТИНА, 27. окт. — Штампa је повољно примила анексију Кипра од стране Енглеза.

Последње вести

Пресечена отступница Аустријанцима

Париз, 27. октобра

Јављају из Рима, да је победа руске војске на Сану ставила у најкритичнији положај поражену аустријску војску, која се сад налази потиснута на подножје Карпата одвојена од немачке војске и којој је пресечен пут за повлачење ка Кракову.

У Источној Пруској

Петроград, 27. октобра

Саопштење врховне команде на фронту у Источној Пруској. Борбе се настављају на овом фронту где су наше трупе заузеле Голдап. У правцу Млаве наше трупе, које напредују, задржале су циркулацију непријатељских тренова на станици Солдау. Са оне стране Висле, Немци се повлаче од Виклувеца ка Несави (правац ка Торну) и од Конина ка Слупци (правац ка Повену).

Гоњење Аустријанаца

Петроград, 27. октобра

На путевима ка Кракову непрестано потискујемо позадину аустријску. На југу од Пшемисла заробили смо 25. октобра више од 1000 људи и више топова.

И дође ми да на њих искалим своју тешку судбу. Те ја изговорим ђенералу све.

— Целати! — кажем му ја, — а не војници, ви сте. Ви треба да будете шинтери, а не да ратујете!

Не знам, шта му је превео њихов праводилац, само ми је ђенерал дао пет њихових марака и нареди да не идем у бојну линију. А како да не изађем? Код нас су шанчеви свугде. Боље да су нас све побили, него да умиремо од глади.

Г. Петров.

Немачки гробови

— Како Немци крију оружје. —

После вишедневних битака код Брвинова, сељаци из околине, посматрајући бојиште, обратe пажњу на велику гомилу, на којој је био, сем крстаче, пруски шлем. Знајући да Немци обично не праве хумке, сељаци се реше да

је растуре. Али су у место лешева нашли велику количину муниције, пушака и митраљеза, које је непријатељ закопао при брзом отступању.

АМЕРИКАНСКИ

Краљ Дијаманата

извештава пош. публику да продаје сву робу по чудновато скупштеним ценама.

Неколико стотина хиљада комада разних ствари за успомену као: електричне лампе, упалаче, ташне, новчанике и т. д. од 50 п. д. па на више.

Железнички сатови од 4 дин. па на више.

6-8

Претплата на „Пијемонт“ стаје један динар месечно.

Трговина готовог женског одела

РАДИВОЈА САВИНА И ДРУГА
КРАЉ МИЛАНОВА УЛИЦА БР. 70. (ПРЕКО ПУТА НОВОГ ДВОРА)

Препоручује поштозаним муштеријама велики избор:

КАПУТА ЗИМСКИХ
КОСТИМА
СУКАЊА

БЛУЗА
ГУМЕНИХ МАНТЛОВА
ЖИПОНА

Као и велики избор женског веша и разних кецеља.

Цене најумереније и строго утврђене

1-10

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ШТОФОВА ЗА МУШКО ОДЕЛО И КРОЈАЧКОГ ПРИБОРА

Поповић, Лазаревић и Комп. --- Београд

Препоручује п. п. највећи избор штофова за зимску сезону као и једну велику партију ШТОФА ДУБЛЕА-УЛСТЕРА

Молимо поштоване муштерије из унутрашњости да нас изволе посетити ради избора истих, пошто због ванредних прилика мустре неможемо на увиђај слати. Уједно јављамо да железница прима робу на отправљање од станице Ресника. 3-10

Настојн К

Владимир Станојевић грађевинар станује у кафани „Ужица“, нуди се за настојника и оправку кућа за скромну награду. 2-5

Млада жена

Удовица тражи место у бољој кући овде или у унутрашњости за скромну награду. Упитати уредништво овога листа. 2-3

Кувар

Нуди се кувар који је дуге године био по интернатима и болницама. Јавити се уредништву овог листа. 2-3

Нове и праве шума-диске шљивовице

Имам закључене до 15 хиљада кила. За кафеције и продавце нарочита цена.

РАДЊА
Новице Зејаковића
Краља Петра ул. 59. 3-5

Обућа и Камашни у великом избору

спремила је нову партију мушких и женских плитких и високих врло елегантних обућа

ОБУЋАРСКА РАДЊА

Светоза а Стојановића, Београд - Цветни Трг

СПРОЋУ ОФИЦИРСКОГ ДОМА 8-10

Трговачки помоћник

Помодној Мануфактурној и Галантер. Трговини Мике С. Радојковића у ЋУПРИЈИ

Потребује један помоћник. — Јавити се адресанту. 3-3

Геометри

спремни за катастарски премер вароши потребни су у Новој Србији.

Понуде слати М. М. Књегине Љубице ул. 26. Београд усмено свако дана од 1-2 сата по подне. 3-3

Јављамо нашим поштов. муштеријама, да је наша мануфактурна радња отворена преко целог дана.

С поштовањем

Радовановић

и Мијаиловић

Кнез Мих. ул. бр. 43. 3-3

Човек самац

нуди се код неког трговца или господина да мучува кућу с тим да има стан бесплатно нека се јави уредништву овог листа. 2-2

Овим јављам г. г. путницима и посетиоцима да је

Хотел „Македонија“

отворен. Поред удобних соба препоручујем одлично вино и кујну.

С поштовањем
Стеван Николић
хотелијер 3-3

Кошуља и Гаћа

Чарапа, Унтерцига, Шлофијанки и разне платнарске робе, продаје најјевтиније и најсолидније

Магацин Благојевића

Београд—Теразије 6-12

КАФАНА И РЕСТОРАЦИЈА

„Руски Цар“

била је за све време бомбардовања отворена.

Данас точи најбоље пиво.

Препоручује одлично црно и бело вино како домаће тако и чувено далматинско црно вино.

Домаћа кујна најбоља у Београду, која не може имати конкуренције.

ЦЕНЕ НАЈУМЕРЕНИЈЕ 3-5

СТУДЕНТ

спрема ђаке из гимназије за скромну награду.

Упитати уредништво „Пијемонта“ 3-3

Дрогерија ГУСЛАР

КОЛАРЧЕВА БРОЈ 5.

није ни за време најопаснијег бомбардовања престала да ради, а понајмање би сад како проносе гласове неки шкартови из позадине.

У радњи је стручан апотекар — магистер фармације.

Има КАО И УВЕК довољно разноврсне дрогериске и апотекарске робе, фотографских плоча, НИЦА зејтина за јело, рума, чаја и коњака, белгиских медицинских стаглади и свих других потреба.

Спремамо НОВ ЦЕНОВНИК и разаслаћемо старим муштеријама.

Ни железница ни пошта не примају робу, али нашим познатим муштеријама шиљемо по прилици.

Дрогерија ГУСЛАР 9-20

Стан за самца

Издаје се лепо намештена соба за отменог самца са електриком, услугом и другим потребним удобностима у Доситејевој ул. бр. 14. 3-3

КРАЉЕВСКО ПОВЛАШЋЕНА

Срп. Фабрика Стакла

У ПАРАЋИНУ

Има на стоваришту све врсте простог и финог стакла за домаћу потребу, а тако исто и медицинског за апотеке. 2-2

ВИНАРСКА РАДЊА

Подрум „Нектар“

Николе Димића

препоручује под гаранцијом ПРИРОДНА ВИНА, коњака француског, грчког и медицинског Штокова, шљивовице, комовице, ликера, БЕРМЕТА вин ког сирћета и маслинов зејтин.

Цене умерене. Краља Милана ул. 32 (Дом Анкера) 5-6

КАРТЕ

европског бојишта

Издање Српског Црвеног Крста два листа цена за Београд 1-20. За унутрашњост са поштарином 1-60. На платну за Београд 3-20, а за унутрашњост 3-80. Новац треба унапред послати издавачкој књијарници

Геце Кона
Кнез Михајлова ул. бр. 1. 6-10

Капци од артије

Већа количина капака од артије продаје се. Упитати уредништво „Пијемонта“ — Краља Александра бр. 12. 5-

„Пијемонт“ прима огласе по најумеренијој цени.

ПОТПУНО НОВА РЕНОВИРАНА ШТАМПАРИЈА

Телефон 15-91.

Телефон 15-91.

Прима на израду: Књиге, разна дела, протоколе, ценовнике, јеловнике, свадбене позивнице, вереничке карте, у разним форматима плакате, биоскопске програме, улазнице, визиткарте, као и разне друге штампарске послове.

ПОТПУНО ЧИСТА И БРЗА ИЗРАДА.

„ПИЈЕМОТ“

у својој сопственој згради

Краља Александра бр. 12.

Снабдевена потпуно најновијим словима, шарама, линијама и свим могућим штампарским машинама и бојама.

Са две најновијег система „ЛИНОТУР“ СЕЦ-МАШИНАМА

О солидности и умереним ценама, као и о самој изради ма каквог штампарског посла штампарија „Пијемонт“ ставља на расположење п. публици да се и сама о свему лично увери.

ЦЕНЕ СУ ВРЛО УМЕРЕНЕ.

Прима на израду све могуће штампарске послове.